

Aan de gemeenteraad van de gemeente Horst aan de Maas
Postbus 6005
5960 AA Horst

Grubbenvorst, 26-8-'11

Betreft: Wat gebeurt er na de besluitvorming betreffende het burgerinitiatief van
Behoud de Parel?

Geachte gemeenteraad, geacht college van B&W

Enige tijd geleden heeft de vereniging Behoud de Parel een burgerinitiatief gehouden, waarbij de gemeenteraad gevraagd werd om de procedures met betrekking tot de vestiging van het Nieuw Gemengd Bedrijf aan te houden totdat het landelijke onderzoek naar de gezondheidseffecten van de intensieve veehouderij afgerond was. Daarnaast vroegen wij de gemeenteraad via het burgerinitiatief er bij de verantwoordelijke organen (met name de MER-commissie) op aan te dringen, de effecten van de IV op de gezondheid van mensen (omwonenden) mee te nemen in de toetsing van initiatieven van agrarische ondernemers. De gemeenteraad heeft besloten de procedures niet stil te leggen, maar indien zou blijken dat de gezondheidseffecten van dien aard zouden zijn, dat aanpassingen nodig zijn, dan zou het gemeentebestuur alsnog maatregelen (kunnen) nemen. Daarbij zou het feit dat de gemeente de grond bezit, als middel gebruikt kunnen worden om die maatregelen bij het NGB af te dwingen. Indien zij niet zouden instemmen met die maatregelen, dan zou de grond niet verkocht worden.

Inmiddels is het landelijk onderzoek naar de gezondheidseffecten afgerond en gepubliceerd, is de MER beoordeeld en konden we in Dagblad de Limburger lezen dat in de raadsvergadering van 13 september besloten wordt over de verkoop van de grond ten behoeve van de vestiging van het NGB in LOG Witveldweg. Dat biedt ons de gelegenheid om uw eerdere besluiten – mede naar aanleiding van het burgerinitiatief te toetsen en – waar nodig – vragen te stellen in dat kader.

Landelijk onderzoek naar gezondheidseffecten

Zoals gesteld is inmiddels het landelijk onderzoek door IRAS naar de gezondheidseffecten van de intensieve veehouderij afgerond. Dat betekent naar ons idee – indachtig uw besluiten met betrekking tot het burgerinitiatief – dat conclusies getrokken dienen te worden uit dit onderzoek in relatie tot de vestigingsmogelijkheden, dan wel de eventueel noodzakelijke aanpassingen van eerdere besluiten van uw raad. Dat geldt te meer omdat het College van B&W onlangs de procedures die – volgens het college – dienen te leiden tot vestiging van het NGB op Landbouwontwikkelingsgebied Witveldweg, zijn gestart. Het College is van plan een projectbesluit te nemen en bouwvergunning te verlenen. Daartoe heeft de vereniging samen met andere belanghebbenden een zienswijze ingediend.

1. Welke conclusies trekt de gemeenteraad uit het landelijk onderzoek naar de effecten van de intensieve veehouderij op bewoners in de omgeving en consumenten van het vlees dat afkomstig zal zijn van het NGB?
2. Welke consequenties dienen de conclusies volgens de gemeenteraad te hebben voor de gebiedsvisie die eerder vastgesteld is en welke voorwaarden denkt uw raad te (gaan) stellen aan de vestiging van het NGB?
3. Zijn de bevindingen van IRAS voor de gemeenteraad reden om de MER-commissie te benaderen met de vraag of IRAS gevolgen heeft voor het eerder verstrekte advies van de commissie? Of bent u als gemeenteraad bereid eerst aan de GGD te vragen of zij vinden dat IRAS de MER-conclusies ondergraaft?

Overigens mogen we constateren dat er nog wat losse einden zitten aan het eindrapport van IRAS. Dat betekent dat er op dit moment nog geen eindoordeel gegeven is en er dus nog sprake is van een belangrijke leemte in kennis over de samenhang tussen gezondheidseffecten en intensieve veehouderij. Dat komt ook naar voren komen in het eindrapport van IRAS (blz. 13) waarin aanbevelingen gepresenteerd worden, die vooral gericht zijn op nader onderzoek:

- *Uitvoeren van gerichte studies naar concentraties van endotoxinen en micro-organismen in de nabijheid van bedrijven met pluimvee en varkens;*
 - *Ontwerpen van een beoordelingskader aan de hand waarvan het voorkomen van micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven en relaties met gezondheidseffecten beoordeeld kan worden;*
 - *Nader onderzoek naar het optreden van complicaties bij mensen met astma of COPD die in de nabijheid wonen van veehouderijbedrijven;*
 - *Nader onderzoek naar het verhoogde risico op astma en allergie bij omwonenden van nertsbedrijven;)*
 - *Nader onderzoek naar het verband tussen longontsteking en de nabijheid van bedrijven met geiten en pluimvee;*
 - *Het opzetten van een surveillancenetwerk, waarin zowel symptomen en aandoeningen van mensen als van dieren worden geregistreerd en uitgewisseld.*
4. Bent u het met ons eens dat – alleen al op basis van de aanbeveling uit het IRAS-onderzoek dat een beoordelingskader ontworpen moet worden aan de hand waarvan het voorkomen van micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven en relaties met gezondheidseffecten beoordeeld kan worden – alvorens over te gaan tot de verkoop van gronden aan het NGB nader onderzoek afgewacht moet worden?

Overigens stelt het IRAS-rapport op bladzijde 12 met betrekking tot “blootstelling en gezondheid”: *“Astmatici en mensen met COPD hebben wel vaker dan mensen elders in het land last van infecties aan de bovenste luchtwegen, maar dit is niet gerelateerd aan de concentraties van fijn stof. Longontsteking wordt vaker gezien in de nabijheid van intensieve-veehouderij, vooral bij bedrijven met geiten en pluimvee”*.

En op dezelfde bladzijde staat in het kader van conclusies: *“Mensen met astma hebben vaker infecties van de bovenste luchtwegen (exacerbaties) en longontsteking dan astmatici in plattelandsgebieden met minder veehouderijbedrijven”*.

Op bladzijde 13 aangevuld met: *“Kinderen die wonen in de nabijheid van veehouderijbedrijven hebben, net als kinderen die zijn opgegroeid op een boerderij, vaker eczeem”* (astma en eczeem zijn vaker aan elkaar gerelateerd). Eens te meer reden om terughoudend te zijn in de verkoop van gronden aan het NGB en te wachten op het eerder genoemde aanvullende onderzoek.

MER

Zoals gezegd heeft een beoordeling van de MER plaats gevonden. De toetsing van de MER door de MER-commissie heeft een aantal aanvullingen op de MER opgeleverd. Van belang is op te merken dat de aanvullingen op de MER verschenen zijn vóór het publiceren van het landelijke onderzoek naar de gezondheidseffecten. Dat moge blijken uit de teksten in de aanvullingen op de MER. Zo wordt op bladzijde 7 van de aanvullingen op de MER aangegeven: *“Het onderzoek constateert dat in de buurt van varkens- en kippenbedrijven een **verhoogde endotoxine**waarde (dode celmateriaal op fijn stof) in de lucht wordt gemeten. De aangetoonde waarden zijn flink hoger in vergelijking met stedelijke gebieden, maar zijn nog steeds laag. Bij de gemeten endotoxineniveaus zijn **op basis van de huidige inzichten geen gezondheidseffecten te verwachten**. Gedetailleerde analyses van bestaande en nieuwe meetresultaten moeten inzicht geven of er een samenhang bestaat tussen het voorkomen van bepaalde aandoeningen en specifieke blootstellingen”*. In het onlangs uitgebrachte IRAS-rapport over de gezondheidseffecten op de omgeving staat echter op bladzijde 11: *“**Op korte afstand van vooral pluimveebedrijven kunnen de verhoogde endotoxineniveaus mogelijk tot effecten op het ademhalingsorgaan leiden**”*. Dat betekent dat op dit punt de MER onvolledig is. Om te voorkomen dat dat zou gebeuren had de vereniging Behoud de Parel juist via het Burgerinitiatief opgeroepen. Dat leidt tot een aantal vragen (waarbij wij u in de bijlage nog een aantal zaken met betrekking tot de MER onder de aandacht willen brengen. De daar gepresenteerde citaten uit de aanvullingen op de MER kunnen in principe van het zelfde commentaar worden voorzien, als u hierna aan zult treffen).

5. Is de discrepantie tussen de vaststelling in de MER-aanvullingen en het IRAS-rapport aanleiding voor de gemeenteraad reden om het college aan te bevelen, te onderzoeken of nadere aanvullingen nodig zijn? En indien het antwoord bevestigend is, zou dat dan naar uw mening moeten leiden tot uitstel van de verkoop van de grond?
6. En indien zo'n onderzoek ten behoeve van eventuele aanvullingen niet uitgevoerd wordt dan wel onmogelijk is, zou het dan niet goed zijn met betrekking tot de verkoop van gronden eerst af te wachten hoe straks in de juridische procedures met betrekking tot vergunningverlening gereageerd wordt op de resultaten van het IRAS-onderzoek?

In de aanvullingen op de MER staat op bladzijde 8: *“Met betrekking tot plannen rond het Nieuw Gemengd Bedrijf heeft de gemeente Horst aan de Maas de GGD Limburg-Noord gevraagd om de gezondheidsrisico’s rond dit plan in kaart te brengen. De GGD heeft hiervoor de methode van de gezondheidseffectscreening (GES) toegepast. Deze methode houdt in dat door de GGD een schatting is gemaakt van de concentraties van schadelijke stoffen afkomstig van het Nieuw Gemengd Bedrijf. Deze concentraties zijn getoetst aan de gezondheidkundige advieswaarde”*.

Op de zelfde pagina in de aanvullingen op de MER staat: *“De GGD concludeert in haar rapportage (GGD Limburg-Noord, september 2009) dat het Nieuw Gemengd Bedrijf nagenoeg geen invloed op de milieugezondheidskwaliteit. De GGD komt tot een waardering in het kader van de GES-methode die omschreven wordt als ‘vrij matige milieugezondheidskwaliteit’. Dit is de op een na beste categorie in de GES-methode.*

Overigens valt de heersende achtergrondconcentratie in de gemeente Horst aan de Maas (zonder aanwezigheid NGB) ook in deze categorie. De GGD adviseert in haar rapportage o.a. een goede (gesloten) bedrijfsvoering en stalontwerp en het nemen van hygiënemaatregelen”.

Beide citaten bevatten onjuistheden. De GGD Noord- en Midden Limburg heeft zelf aangegeven dat het **niet** gaat om de GES-methode (die verlangt een geheel andere onderzoeksmethodiek), maar om een quickscan, die ook nog eens een groot aantal fouten bevatte en onvolledig was. Waar de MER-aanvullingen citeren uit het rapport van de GGD dat er “nagenoeg geen invloed is op de milieugezondheidskwaliteit” wordt dat in het rapport van Blonk Milieuvastgoed bestreden. Daarin wordt vermeld dat er op landelijke schaal milieuwinst geboekt wordt, maar dat op lokaal niveau een substantiële toename van uitstoot plaats vindt. Zoals u bekend heeft de vereniging Behoud de Parel al eerder op de fouten in het GGD-onderzoek gewezen en zijn deze opmerkingen inmiddels erkend door meerdere deskundigen. Daarbij kunnen we onder andere wijzen op het rapport “Van dingen beter doen naar betere dingen doen” van Juul Hinszen (Telos, Tilburg Sustainability Center) en Huub Smulders (ERAC) in opdracht van nota bene TransForum, een organisatie die onder andere het Nieuw Gemengd Bedrijf op alle mogelijke manieren ondersteunt. Het Nieuw Gemengd Bedrijf was de afgelopen jaren één van de Innovatieve Praktijkprojecten van TransForum. In dit rapport stellen de auteurs: *“De GGD studie over eventuele volksgezondheidseffecten veroorzaakt door intensieve veehouderij is zeer kritisch ontvangen”*. Overigens is opmerkelijk dat in dit rapport met betrekking tot het NGB opgemerkt wordt, dat wat betreft het NGB *“van een maatschappelijke meerwaarde voor de kern Grubbenvorst (..) niet direct sprake (is)”* (blz. 27). Bekend is dat de vereniging Behoud de Parel bezwaren heeft ingediend met betrekking tot het GGD-rapport, waarover de onafhankelijke Commissie voor Bezwaar en Beroep aan het college van B&W adviseerde de klacht gegrond te verklaren. B&W hebben dat advies naast zich neergelegd, waarop Behoud de Parel de klacht heeft ingediend bij de Nationale Ombudsman.

In de aanvullingen op de MER staat (blz. 8): *“Door de toepassing van luchtwassers neemt de concentratie van fijn stof en de geurbelasting voor het gebied rondom het varkensbedrijf af waardoor ten opzichte van de huidige situatie een verbetering van de leefomgeving optreedt. Lokaal is er door de realisatie van het pluimveebedrijf een kleine toename aan risico’s voor de volksgezondheid omdat er nu op deze locatie geen vergelijkbare activiteiten plaats vinden”*.

Deze stelling is in tegenspraak met de conclusies van Blonk Milieuvadvis (zie hiervoor én de opmerking in het rapport van Blonk Milieuvadvis dat met name de varkensstallen van het NGB geen innovatief karakter kennen), maar sluit ook niet aan op de conclusies in het IRAS-rapport. Maar het zij de MER-commissie vergeven, want het IRAS-rapport is – zoals eerder aangegeven – later uitgekomen dan dat de toetsing door de MER-commissie heeft plaats gevonden.

7. Bent u het met ons eens dat – gezien de constatering dat de (aanvullingen op de) MER grote lacunes vertonen (afgezet tegen de conclusies in het IRAS-rapport) - dat aan de MER-commissie gevraagd wordt haar huiswerk over te doen, zodat er een betere basis gelegd wordt voor een op te stellen milieuvergunning (voor zover het NGB door u überhaupt gewenst is).

In de MER wordt – als gezegd – nauwelijks ingegaan op het gebruik van antibiotica in de intensieve veehouderij. Een regelrechte bedreiging van de volksgezondheid denk m.n. aan antibioticaresistent MRSA en ESBL. Het antibioticagebruik is het afgelopen decennium verdubbeld, het aantal dieren is gelijk gebleven en het aantal veehouders gehalveerd. Dat wil zeggen dat bij deze grotere bedrijven het antibioticagebruik toeneemt. Volksgezondheid is een hoog goed, maar gezien alle recente ontwikkelingen met resistente bacteriën (EHEC) geeft dit weinig hoop. Bij de vestiging van 1,3 miljoen kippen van alle leeftijden op een locatie met slachterij en biovergistingsinstallatie met alle co-producten van dien en een kleine arbeidsbezetting is geen vermindering van medicijngebruik te verwachten

8. Welke garantie krijgt de bevolking dat dit bij vestiging van het NGB af zal nemen?

Grondverkoop

Naar de mening van de gemeenteraad hoefde de procedure voor vergunningverlening aan het NGB niet gestopt te worden. Als vereniging Behoud de Parel betoogden wij dat – als de vergunningen eenmaal verleend waren – de gemeente geen middelen meer zou hebben om de vestiging te voorkomen en dat dan de toezegging (dat de resultaten van het landelijk onderzoek medebepalend zouden zijn) niet nagekomen zou kunnen worden. Vanuit het college van B&W werd daarop aangegeven dat de gemeente een belangrijk middel zou hebben om bij het NGB af te dwingen dat zij rekening zouden houden met de constatering in het landelijk onderzoek. Indien ze dat niet zouden doen, dan zou eenvoudig de grond niet aan het NGB verkocht worden, dan wel beschikbaar gesteld worden. Zoals gesteld hebben wij vernomen dat de gemeenteraad op 13 september besluit over de verkoop van de grond, maar een discussie in de gemeenteraad om conclusies te trekken uit de resultaten van het landelijk onderzoek naar de gezondheidseffecten op de omgeving heeft nog niet plaats gevonden.

9. Zou het niet logischer zijn, dat eerst een discussie gevoerd wordt over de resultaten van het landelijk onderzoek naar de gezondheidseffecten van intensieve veehouderijen op de omgeving, alvorens besloten wordt over verkoop van de grond?
10. Dient de verkoop van de grond niet het sluitstuk te zijn van de procedure die – voor zover u dat zou willen – zou moeten leiden tot vestiging van het NGB in LOG Witveldweg? Zeker, omdat u aangegeven heeft, dat met het “wapen” van de grondverkoop zaken bij het NGB afgedwongen kunnen worden, ook al zouden er stappen in de vergunningverlening gezet zijn, die op zichzelf onomkeerbaar zijn?

In de koopovereenkomst met het NGB wordt een aantal keren verwezen naar rapporten (denk aan het rapport van Blonk Milieuvadvis) die op onderdelen verouderd zijn. Het lijkt ons van belang dat de meest recente inzichten – en met name de consequenties daarvan - meegenomen worden in de overeenkomst, te meer omdat – zoals hiervoor geschetst - de verkoop van de grond min of meer als een waarborg is gesteld ten einde de resultaten van landelijke onderzoek naar de gezondheidseffecten op de omgeving door te laten werken in de wijze waarop NGB zich (onverhoopt) zou vestigen op LOG Witveldweg.

Kijkend naar het rapport van Blonk Milieuvadvis mag geconstateerd worden, dat het bereiken van duurzaamheidsdoeleinden voor 80% afhankelijk is van het management. In dat kader is in de overeenkomst opgenomen, dat de kwaliteit van het management extern onderzocht wordt. Gesteld wordt dat daar aan voldaan is.

11. Zijn de criteria, op basis waarvan beoordeeld is of er sprake is van goed management, gerelateerd aan objectief te formuleren criteria van duurzaamheid, door de raadsleden vastgesteld dan wel ingezien en vervolgens getoetst aan de voorwaarden, zoals de gemeenteraad die gesteld heeft?
12. In de overeenkomst wordt gesteld dat een externe deskundige de toegepaste technieken heeft getoetst op realiteitsgehalte, praktische haalbaarheid en toepasbaarheid. Welke externe deskundige(n) zijn daartoe ingeschakeld en welke competenties bezitten deze externe deskundigen, opdat zij terecht als **onafhankelijke** “deskundigen” beschouwd mogen worden?
13. In de koopovereenkomst stond dat B&W binnen zes weken na ondertekening van de overeenkomst aan de kopers schriftelijk moeten mededelen of de gemeenteraad heeft ingestemd met de overeenkomst. In het artikel in Dagblad de Limburger waarover in de inleiding van deze brief is gesproken, wordt gesteld dat het college heeft besloten deze bepaling in de koopovereenkomst te wijzigen, zodat de initiatiefnemers nu enkele weken later dan gepland bericht krijgen. Betekent dit dat de overeenkomst in zijn totaliteit opnieuw ondertekend moet worden?
14. Wat is de reden dat de gewijzigde overeenkomst niet opgenomen is in de stukken als vermeld op de website van de gemeente Horst aan de Maas (in het kader van het projectbesluit)?

Het wordt Kuijpers en BEM – volgens artikel 22, lid 1 in eerste instantie niet toegestaan – behoudens toestemming van het college van B&W - de hen uit deze overeenkomst toekomende rechten en verplichtingen, al dan niet gepaard gaande met of voortvloeiende uit een vervreemding van het Verkochte, over te dragen aan een derde.

In het daarop volgende lid van artikel 22 blijkt echter dat het NGB meteen nadat de bouw voltooid is, wel alles kan verkopen.

15. Betekent dit dat Kuijpers en BEM de gebouwen die op de verkochte grond komen staan, door mogen verkopen aan – bijvoorbeeld – de Rabobank en de gebouwen vervolgens weer terug te huren (sale-and-lease-backconstructie)?

16. Betekent dit dat Kuijpers en BEM haar bezittingen mag verkopen en daaruit voortvloeiend het management over mogen dragen aan derden en indien ze dat doen, wordt het nieuwe management dan onderworpen aan dezelfde toets waaraan het huidige management is onderworpen (zie ook vraag 5)?

Deze brief – en de daarin opgenomen vragen – zijn gericht aan de gemeenteraad van Horst aan de Maas. Naar onze mening zijn de zaken die wij in deze brief aan de orde stellen van groot maatschappelijk belang, gezien de impact van een eventuele vestiging van het NGB. Het lijkt ons dan ook van belang dat de vragen beantwoord worden vóórdát door het college en/of de gemeenteraad met betrekking tot de verkoop een besluit genomen wordt. Derhalve verzoeken wij u dringend de antwoorden op onze vragen – schriftelijk – aan ons toe te laten komen vóórdát de besluitvorming over de koopovereenkomst heeft plaats gevonden.

Met vriendelijke groet,

André Vollenberg
(voorzitter vereniging Behoud de Parel)

Bijlage:

De MER stelt op bladzijde 8:

“De kans op verspreiding van ziekteverwekkers en eventuele zoönosen is bij de korte keten veel lager dan bij de huidige werkwijze door luchtreiniging en het voorkomen van diertransporten”. Mogen wij u er op wijzen dat dit wellicht zou kunnen gelden voor het pluimvee (wat betreft transport), maar dat die “winst” bij het kippenbedrijf onmiddellijk te niet gedaan wordt door de grote aantallen dieren die gehouden worden (zie ook Blonk Milieuvadvis). Voor de varkens geldt deze conclusie in twee opzichten niet: er vinden gewoon transporten plaats en het aantal dieren is véél groter (zie eveneens Blonk Milieuvadvis). Daarnaast vindt luchtreiniging plaats middels chemische wassers. Deze wassen fijn stof relatief slecht weg. Zie hiervoor de Kamerbrief 28 385 nr. 148 (Evaluatie meststoffenwet) vergaderjaar 2008 – 2009.

De MER stelt op bladzijde 9:

“De arbeidsomstandigheden voor de verzorgers zijn beter dan in de huidige varkenshouderij, waardoor een gezonder werkklimaat voor de mensen binnen het bedrijf ontstaat”. Het valt op, dat men niet het kippenbedrijf noemt!

De MER stelt op bladzijde 114:

“Met name de emissie van fijn stof en geur zijn bij Kuijpers Kip in vergelijking met de traditionele sector onderscheidend. Zoals uit de MER blijkt blijven deze emissies binnen de door de wet gestelde eisen. Door de toepassing van luchtwassers op het nieuwe bedrijf vindt ook een vermindering plaats van de emissie van potentiële ziekteverwekkers. Hiermee is de kans op besmetting van mensen buiten het bedrijf en op verspreiding van zoönosen lager dan in de traditionele veehouderij”. De MER-commissie gaat hier voorbij aan de endotoxinen en de andere risico's voor de volksgezondheid, zoals het IRAS-rapport die noemt. Daaruit moge blijken dat MER-commissie haar werk volstrekt onvoldoende heeft uitgevoerd. Ook verzuimt de commissie in te gaan op de risico's van de combinatie kippen en varkens, waarover het RIVM al in 2008 heeft gerapporteerd. Het varkensbedrijf van Hagens ligt op ruim 300 meter van het NGB (afdeling kippen)!

De MER stelt op bladzijde 116:

“2.13 Conclusies Korte Keten Vleeskuikenhoudery:

$\frac{3}{4}$ Lokaal is er door de realisatie van het bedrijf een kleine toename aan risico's voor de volksgezondheid omdat er nu op deze locatie geen belastende activiteiten plaatsvinden.

$\frac{3}{4}$ Door de toepassing van luchtwassers nemen de emissies van fijn stof en geur af waardoor ten opzichte van de huidige situatie een verbetering van de volksgezondheid optreed”.

Ten opzichte van de huidige situatie neemt de emissie juist toe, zoals moge blijken uit het rapport van Blonk Milieuvadvis.

De MER stelt op bladzijde 121, bijlage 22:

“In de landbouwonwikkelingsgebieden zullen zowel de bedrijfsgrootte als de veedichtheid toenemen. Dat heeft lokaal een negatief effect op het voorkomen en verspreiden van infectieziekten en antibioticumresistentie. Dit kan worden beperkt door een voldoende grote afstand tussen bedrijven”,

daarmee waarschijnlijk refererend aan de conclusies van het RIVM, zoals hiervoor gememoreerd. Maar de afstand tussen het kippen- en varkensbedrijf is nog steeds onvoldoende gedefinieerd. Het bedrijf van Hagens (varkens) ligt midden tussen de twee bedrijven in, op 700 meter! Uit:

“Informatieblad Intensieve veehouderij en gezondheid GGD © Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD' en Brabant/Zeeland en GGD Hart voor Brabant Januari 2009” blijkt:

“Voldoende afstand (minimaal 1-3 km) tussen bedrijven om verspreiding van dierziekten en zoönosen van het ene naar het andere bedrijf te voorkomen. Drie kilometer is een zone die onder andere wordt gehanteerd bij de bestrijding van uitbraken van besmettelijke, aangifte-plichtige, dierziekten (beschermingsgebied). Een en twee kilometer worden in de literatuur genoemd als afstanden

waarbinnen het risico op influenzavirusoverdracht tussen bedrijven duidelijk verhoogd is”. In de MER wordt overigens op bladzijde 122 ook gesteld: *“De Raad voor Dieraangelegenheden concludeert in haar advies aan de Tweede Kamer (febr. 2008):*

- *Megabedrijven bij elkaar plaatsen geeft grotere diergezondheidsrisico's dan wanneer grote onderlinge afstand aangehouden wordt.*
- *Met betrekking tot (aangifteplichtige) dierziekten is er in geval van familiebedrijven sprake van een relatief grote kans op een relatief kleine ramp en **op megabedrijven is er sprake van een relatief kleine kans op een absoluut grote ramp.***
- *Voor grote en kleine bedrijven geldt: bij gesloten bedrijfsvoering is de kans klein, bij niet gesloten bedrijfsvoering is er een grotere kans door meer aanvoer van levende dieren.*
- *In landbouwontwikkelingsgebieden wordt door de verdere verdichting **lokaal de kans op een ramp met betrekking tot diergezondheid groter***".

Op dezelfde bladzijde 122 wordt ingegaan op de effecten van de intensieve veehouderij.

“Effecten van intensieve veehouderijen op de volksgezondheid kunnen op verschillende manieren tot stand komen. Bijvoorbeeld via direct diercontact, via de lucht, via mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Mogelijke risicogroepen zijn:

- *De veehouders, familie, personeel en bezoekers*
- *Omwonenden*
- *Consumenten van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong”.*

Passanten (met name in verband met MRSA-verspreiding en verspreiding van aan fijn stof gekoppelde endotoxinen) worden ten onrechte niet mee genomen.

Over de stank kan men het volgende lezen in de (aanvullingen op de) MER:

“Indien een geurprikkel zeer sterk is of zeer onaangenaam, kan dit tot directe fysiologische gezondheidseffecten leiden, zoals misselijkheid en hoofdpijn. Deze directe effecten verdwijnen zodra de blootstelling is beëindigd en treden in de woonomgeving meestal alleen op bij calamiteiten. Langdurige of herhaalde blootstelling aan geurstoffen kan ook aanleiding geven tot (subjectieve) gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, duizeligheid, lage rugklachten, slaapstoornissen en depressieve klachten. Deze worden waarschijnlijk indirect veroorzaakt door een complex van stressverwerkende mechanismen. Hinder (inclusief welbevinden) en gezondheidsklachten dienen dus als afzonderlijke effecten van blootstelling aan geur te worden beschouwd. Hinder wordt beschouwd als een direct effect op de gezondheid. De gezondheidsklachten door geur (dus niet door hinder) worden beschouwd als indirecte effecten waarbij 10 Ge/m³ als 98-percentiel als bovengrens voor de toelaatbare geurbelasting werd aangegeven. Onderzoek heeft laten zien dat boven deze waarde in (vrijwel) alle gevallen sprake is van ernstige hinder. Aangezien niet-agrariërs gevoeliger zijn voor de geurhinder is het vanuit het oogpunt van gezondheid verstandig de geurbelasting in de bebouwde kom zo veel mogelijk te beperken”. Van belang is op te merken dat het bij LOG Witveldweg niet om de bebouwde kom gaat, maar om mensen die in het buitengebied wonen. 10 Ge/m³ = 5 Ou, de belasting is tot 14 Ou! Er bestaat dus een direct effect op de gezondheid.

Tot slot een laatste citaat uit de (aanvullingen op de) MER:

“De verschillende alternatieven laten allen een afname van de acceptabele leefkwaliteit zien en een toename van de afweegbare en slechte leefkwaliteit. Luchtwassers dienen te worden ingevoerd, omdat deze de geuremissie tot wel 80% kunnen verminderen”.

Moeten we uit dit citaat de conclusie trekken dat het alternatief “geen vestiging van het NGB” een afname van de acceptabele leefkwaliteit zien?